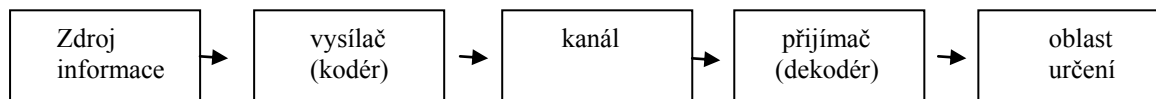

Vztah umělce a publika

Ve vztahu umělce a publika je velice důležité schéma podle Jaroslava Volka: (Volek, J., 1968, s. 96)

Vzájemné ovlivňování vykonavatele a spotřebitele jeho tvorby je mnohonásobné a působící v mnoha rovinách, například hloubka prožitku nebo míra ovlivnění. Velice záleží na stavu (prostředí), ve kterém se nachází autor uměleckého díla, i ten kdo jej přijímá. Dalším důležitým faktem je, že tvoření je akční činnost, zatímco přijímání je činnost netečná, jelikož z tohoto faktu čerpá a pak s ním nadále pracuje. Ale ne ve všech případech tomu tak je. Občas je i spotřebitelství činné, protože působí na naše smysly a tím aktivuje naše vnímání. Mezi tvořením a přijímáním umění je také něco, co je mezi sebou navzájem spojuje. Obecně se ví, že tvořitel umění je také spotřebitel toho, co vytvoří. Umělecký artefakt je podmíněn neustálým proudem umělcových sil, čerpajícím z jeho inspirace. Toto je subjektivní skutečnost, protože na každou osobu dílo působí jinak. Nachází-li se tvůrce i v roli spotřebitele, musí se spotřebitel nacházet v určitém slova smyslu také v roli tvořitele, neboť vnímavý spotřebitel uměleckého díla může dokončit význam výtvoru ve svých fantazijních představách. Podle Volka také jedinec tvoří artefakt a umělecký artefakt ovlivňuje jedince.

Dle Mukařovského je publikum potřeba u všech druhů umění, ač se jedná o hudební, literární či výtvarné, protože je to spojení mezi societou a uměním. U divadla je velice podstatné aktivní propojení mezi scénou a publikem, protože odezva z publika na výkony na scéně se stává činnou silou.

Z jeviště a z hlediště

Jelikož se moje starší sestra živí herectvím, chtěla bych vztah umělce a publika aplikovat na tom, jak vnímá představení ona na jevišti, a jak ho vnímám já v publiku. Čerpám z představení Princ Homburský v Městském divadle Brno, kde hraje hlavní ženskou roli princeznu Natálii, která je velice emotivní a v jistém směru diváka ovlivňující. Za vysílače tedy můžeme v tomto případě považovat herce a za přijímače diváky. Tvoření role je pro ni akční činností. Musí se předem dobře připravit, aby dokázala konzumenta přesvědčit, vyvolat v něm adekvátní emoce a splnila tak zákonitosti, které jsou od ní jako od jednoho z nositelů uměleckého díla očekávány. Dalším důležitým faktorem k úspěšnému zvládnutí role je kooperace s ostatními herci a především s panem režisérem, jenž je považován od 2. poloviny 19. století za hlavního tvůrce vize divadelního artefaktu.

Jak tedy představení vnímá moje sestra z pozice umělce? Pro moji sestru je velice důležité vyvinout plné soustředění. I když atmosféru v hledišti vnímá hned od začátku představení, nesmí se jí nechat ovlivnit nebo vyrušit. V prvních představeních jí vadilo, že se musela dívat záměrně do publika. Výsledek její role může být také subjektivně ovlivněn přítomností příbuzných nebo známých v publiku. Vztah některých lidí v hledišti vůči hercům občas bývá dost lhostejný a to se přenáší zpětně na herce. Například i přes upozornění na vypnutí mobilního telefonu na začátku představení, se častokrát stává, že ho někdo ignoruje a uprostřed repliky mu začne zvonit telefon, což vede k narušení celé atmosféry a to bývá pro účinkující velice nepříjemné.

Jak tedy vnímám představení já v pozici přijímače? Jeden z klíčových faktorů, který ovlivňuje vnímání představení je ten, v jaké části hlediště se nacházíte. Shlédnete-li představení v řadách, které jsou blíže k jevišti, je vaše vnímání hry mnohem intenzivnější a cítíte se pohlceni dějem a emocemi více, než když sedíte v řadách, které jsou od jeviště dále. V těchto řadách se více zaměříte na celý prostor hlediště a samotné publikum. Vaše vnímání představení je ovlivněno i lidmi, kteří sedí vedle vás nebo před vámi. Mohou se chovat nezdovořile nebo nevhodně a vy se pak těžko soustředíte na průběh představení. Plné soustředění a vnímání pro mě bylo během tohoto představení velice důležité, už jen z toho důvodu, že se jedná o drama. Princ Homburský má spletitý konec a já jsem mohla přemýšlet nad tím, jestli jsem význam hry pochopila správně a přitom to konzultovat se svou sestrou.

Můžu význam hry dokončovat ve svých představách? Já osobně se při představeních zaměřím na scénu, kostýmy a emocionální stránku postav. Dramatické scény prožívám a soucítím s postavami. Celková atmosféra představení byla podtržena výtvarným prvkem, jenž využil scénograf v závěru celé hry (měsíc v úplňku), a který zapůsobil kladně na moje emoce. Když je na jevišti moje sestra, oprostím se od této skutečnosti a snažím se jí nevnímat jako sestru, ale jako herečku.

Pokud tedy shrneme tyto dva pohledy, zjistíme, že pozice vysílače je velice náročná na přípravu a vyžaduje velkou psychickou odolnost, zatímco z pozice přijímače je na místě soustředěnost a vnímavost, a i přes to, že jsou tak odlišné, vzájemně se doplňují a vždy doplňovat budou.

ÚVOD DO UMĚNOVĚDNÝCH STUDIÍ

Seznam použité literatury:

VOLEK, Jiří. Základy obecné teorie umění. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1968

MUKAŘOVSKÝ, Jan. Studie z estetiky. Praha. Odeon, 1966